

חק לישראל – פרשת בהר יום ג'

תורה – ויקרא פרק כה'

(יא) יוֹבֵל הוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּהְיֶה לָכֶם לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת סְפִיחֶיהָ וְלֹא תִבְעְרוּ אֶת נֹזְרֶיהָ: (יא) יוֹבֵל הוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּהְיֶה לָכֶם לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת סְפִיחֶיהָ וְלֹא תִבְעְרוּ אֶת נֹזְרֶיהָ: (יא) יוֹבֵל הוּא שְׁנַת חֲמִשִּׁים שָׁנִים תִּהְיֶה לָכֶם לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ יָת שְׂבַקְהָא:
 (יב) כִּי יוֹבֵל הוּא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם מִן הַשְּׂדֵה תֹאכְלוּ אֶת תְּבוּאָתָהּ: (יב) כִּי יוֹבֵל הוּא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם מִן הַשְּׂדֵה תֹאכְלוּ אֶת תְּבוּאָתָהּ: (יב) אָרִי יוֹבֵל הוּא קוֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם מִן חִקְלָא תִיבְלוּ יָת עֵלְלָתָהּ:
 (יג) בְּשָׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תֵּשְׁבוּ אִישׁ אֶל אַחֲזוֹתָיו: (יג) בְּשָׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תֵּשְׁבוּ אִישׁ אֶל אַחֲזוֹתָיו: (יג) בְּשָׁמַת דְּיוֹבֵלָא הָרָא תְּתוּבוּן גְּבַר לְאַחְסָנְתִּיהָ:
 (יד) וְכִי תִמְכְּרוּ מִמְּכָר לְעַמִּיתְךָ אוֹ קָנָה מִיַּד עַמִּיתְךָ אֶל תּוֹנֶנּוּ אִישׁ אֶת אַחִיו: (יד) וְכִי תִמְכְּרוּ מִמְּכָר לְעַמִּיתְךָ אוֹ קָנָה מִיַּד עַמִּיתְךָ אֶל תּוֹנֶנּוּ אִישׁ אֶת אַחִיו: (יד) וְאָרִי תִזְבוּן וְזִבְיָנוּ לְחִבְרָךָ אוֹ תִזְבוּן מִיַּד דְּחִבְרָךָ לֹא תוֹנוּן גְּבַר יָת אַחֲוֵיהִי:
 (טו) בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחַר הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עַמִּיתְךָ בְּמִסְפַּר שָׁנֵי תְבוּאוֹת יִמְכָר לָךְ: (טו) בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחַר הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עַמִּיתְךָ בְּמִסְפַּר שָׁנֵי תְבוּאוֹת יִמְכָר לָךְ: (טו) בְּמִנְיַן שָׁנָיָא בְּתַר יוֹבֵלָא תִזְבוּן מִן חִבְרָךָ בְּמִנְיַן שָׁנֵי עֵלְלָתָא יִזְבוּ לָךְ:

רש"י

(יא) יובל הוא שנת החמשים שנה – מה ת"ל לפי שנאמר וקדשתם וגו' כדאיתא בר"ה ובר"ה: את נזריה – את הענבים המשומרים אבל בזר אתה מן המופקדים כשם שנאמר בשביעית כך נאמר ביוזב נמלאו שתי שנים קדושות סמוכות זו לזו שנת מ"ט שמטה ושנת החמשים יובל:
 (יב) קדש תהיה לכם – (ת"כ) תופסת דמיה כהקדש יכול תלא היא לחולין ת"ל תהיה בהוויתה תהא: מן השדה תאכלו – (ת"כ) על ידי השדה אתה אוכל מן הבית שאם כלה
 לחיה מן השדה אתה לריך לצער מן הבית כשם שנאמר בשביעית כך נאמר ביוזב:
 (יג) תשובו איש אל אחוזתו – והרי כבר נאמר ושבתם איש אל אחוזתו אלא לרבות המוכר שדה ועמד בנו וגאלה שחוזרת לאצו ביוזב:
 (יד) וכי תמכרו וגו' – לפי פשוטו כמשמעו ועוד יש דרשה מנין כשאתה מוכר מכור לישראל חזרך ת"ל וכי תמכרו ממכר לעמיתך מכור ומנין שאם באת לקנות קנה מישראל חזרך ת"ל או קנה מיד עמיתך: אל תונו – (ת"כ. ז"מ נח) זו אונאת ממון:

נביא – ירמיה פרק לב' טז'–כ'

(טז) וְאַתְּפִלֵּל אֶל יְהוָה אַחֲרֵי תַתִּי אֶת סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶל בְּרוּךְ בֶּן גְּרִיָּה לֵאמֹר: (טז) וְעֲלִיתִי קִדְמֵי יי בתר דיהית ית שטרא דזביני לברוך בר נריה למימר:
 (יז) אָהָה אֲדַנִּי יְהוָה הִנֵּה אַתָּה עֹשִׂיתָ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ בְּכַחַךְ הַגָּדוֹל וּבְזַרְעֶךָ הַנְּטוּיָה לֹא יִפְלֵא מִמֶּךָ כָּל דְּבָר: (יז) קביל בעותי יי אלהים הא את עבדתא ית שמיא וית ארעא בחילך רבא ובררעך מרממא לא יתכסי מן קדמך כל פתגם:

חק לישראל – פרשת בהר יום ג'

(יח) עֲשֵׂה חֶסֶד לְאֶלְפִים וּמִשְׁלֵם עֲוֹן אָבוֹת אֶל חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם הָאֵל הַגָּדוֹל הַגְּבוּר יְהוָה עֲבָאוֹת שְׁמוֹ: (יח) עבִיד טִיבו לְאֶלְפֵי דְרִין וּמִשְׁלֵם חוֹבֵי אֲבֹהֵתָא לְבִנְיָא כּד מוּשְׁלָמִין לְמַחְטֵי בְתֵרִיהוֹן אֱלֹהָא רַבָּא גְבֵרָא יִי עֲבָאוֹת שְׁמִיָּה:
 (יט) גְּדַל הָעֵצָה וְרַב הָעֵלְלִיָּה אֲשֶׁר עֵינֶיךָ פְּקָחוֹת עַל כָּל דְּרָכֵי בְּנֵי אָדָם לְתֵת לְאִישׁ בְּדַרְכּוֹ וּכְפָרֵי מַעַלְלָיו: (יט) דְרַבְרַבִּין מַלְכוּהֵי וּסְגִיָּאִין עוֹבְדוּהֵי דֵי קְדָמָךְ גְּלִין כּל אֹרְחַת בְּנֵי אַנְשָׁא לְמַתָּן לְאַנְשׁ כְּאֹרְחַתֵּיהּ וּכְפִירֵי עוֹבְדוּהֵי:
 (כ) אֲשֶׁר שִׁמַּתְּ אֶתְוֹת וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה וּבִישְׂרָאֵל וּבְאֶדְם וַתַּעֲשֶׂה לָּךְ שֵׁם כְּיוֹם הַזֶּה: (כ) דְשׁוּיְתָא אֲתִין וּמוֹפְתִין בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם עַד יוֹמָא דְהִדִּין וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבַדְתָּא פְרִישָׁן בְּגוֹ בְנֵי אַנְשָׁא וְעֲבַדְתָּא לָךְ שׁוֹם בְּיוֹמָא דְהִדִּין:

רפ"י

(יז) לֹא יַפְלֹא – לֹא יִכְחַד וְיֹדַע אֲתָה שְׁסוֹפְנוּ לְגִלוֹת וּלְמָה אֲמַרְתָּ לִי לְקִנּוֹת שְׂדֵה:
 (יח) וּמִשְׁלֵם עֲוֹן אָבוֹת אֶל חֵיק – הַדּוֹר הַזֶּה הַהוֹלְכִים אַחֲרֵי אֲבוֹתֵיהֶם בְּדַךְ הַרְעָה. הַגְּדוֹל הַגְּבוּר – וְלֹא אֲמַר וְהַנּוֹרָא אֲמַר עוֹבְדֵי אֱלִילִים מִרְקָדִין צֵהִיכְלוּ אִיהּ נוֹרְאוֹתֵיהּ צִמְסַכְתָּ יוֹמָא:

(כ) וּצְאֵם – צִשְׁאָר אֲנָשִׁים, ד"ל אֲוֹתוֹת שְׁהִי שְׁקוּלִין לְיִשְׂרָאֵל וּלְמִצְרַיִם כִּיכֹל וְיִהִי הַעֲנָן וְהַחֶשֶׁךְ וְיִאֲחַר הַלֵּילָה (שְׁמוֹת יד) אֲוֹתוֹ מִזֶּל שְׁשִׁימַשׁ חֶשֶׁךְ לְמִצְרַיִם שִׁימַשׁ אֹרֶךְ לְיִשְׂרָאֵל מִדְרַשׁ אֲגוּדָה:

בתובים – משלי כח/ כא'–כח'

(כא) הִכָּר פָּנִים לֹא טוֹב וְעַל פֶּת לֶחֶם יִפְשַׁע גְּבֵר: (כא) מִסָּב בְּאַפִּי לֹא טַב וְעַל פֶּתַח דְּלַחְמָא נְחוּב גְבֵרָא:
 (כב) נִבְהַל לְהוֹן אִישׁ רַע עֵינָיו וְלֹא יָדַע בִּי חֶסֶד יְבֹאֲנֵנוּ: (כב) דְּמִסְתַּרְהַב לְמוֹלָא גְבֵרָא דְבִישׁ עֵינֵיהּ וְלֹא יָדַע דְּחוֹסְרָנָא אֲתִי עֲלוּי:
 (כג) מוֹכִיחַ אָדָם אַחֲרֵי חֵן יִמְצָא מִמַּחְלִיק לְשׁוֹן: (כג) דְּמַכְס לְבַר נְשָׂא קְדוּמֵי חֲסֵדָא נִשְׁכַּח טַב מִן הוּא דְּמַפְלִיג בְּלִישׁוֹן:
 (כד) גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְאִמְרָא אֵין פִּשְׁעָא חֶבֶר הוּא לְאִישׁ מִשְׁחִית: (כד) דְּגוֹזֵל לְאֲבֹי וּלְאִמֵּיהּ וְאִמְרָא לִית חוּבָא חֲבֵרָא הוּא לְגְבֵרָא מַחְבֵּלְנָא:
 (כה) רָחַב נֶפֶשׁ יִגְרָה מְדוֹן וּבּוֹטַח עַל יְהוָה יִדְשָׁן: (כה) גְבֵרָא רַחֵב מִגְרָג תְּגֵרֵי וּדְמַסְבֵּר בְּאַלְהָא נְדָהוֹן:

רפ"י

(כא) יִפְשַׁע גְבֵר – הַמְטָה מִשְׁפַּט. נִבְהַל לְהוֹן – מִמְהַר לְהַרְצוֹת הוֹן וּגּוֹזֵל תְּרוּמוֹתָיו וּמַעֲשֵׂרוֹתָיו. כִּי חֶסֶד יְבוֹאֲנוּ – חֶסְרוֹן יִצֹא לוֹ שְׁהַמְאֵרָה מִשְׁתַּלַּחַת צִמְעַשׁ יָדִיו:
 (כג) מוֹכִיחַ אָדָם וְגו' – עַל עֲצִירוֹת שְׂצִידוֹ וּמְפִרְשָׁן מֵהֶם. אַחֲרֵי חֵן – לְאַחַר זְמַן חוֹן יִמְלֹא צֵעִינוּ יוֹתֵר מִמַּחְלִיק לְשׁוֹן, מִלְּעִינוּ

צְבִרְאֲשִׁית רַבָּה כּל מִקּוּם שְׁנֵאֲמַר אַחֲרֵי אִינוּ אֲלֹא מוֹפְלָג, אַחַר, סְמוּךְ, צִתְנַחוּמָא עַל אֲלֵה דְעִבְרִים מוֹכִיחַ אָדָם אַחֲרֵי, זֶה מִשָּׁה שְׁהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל אַחַר הַקְּצִי"ה שְׁנִקְרָאוּ אָדָם שְׁנֵא' (יַחְזֹק' לְד) אָדָם אֲתָם וְנֵאֲמַר צוּ כִי מִלְּאֵת חוֹן צֵעִינִי (שְׁמוֹת לג) מִמַּחְלִיק לְשׁוֹן זֶה צִלְעַם הַאוֹמֵר לְיִשְׂרָאֵל דְעִרִים מִתְּוֹקְנִים מֵה טוֹבוּ

חק לישראל – פרשת בהר יום ג'

(כד) גוזל אביו – הקב"ה. ואמו – כנסת ישראל המחטיא את הרבי' שגוזל הקב"ה מפריד ממנו בניו וגוזל מהם טובה. משחית – ירבעם:
(כה) רחב נפש – להשיג כל תאוותו. יגרה מדון – מגרה עליו מדת הדין:

ההליך יעקב (במדבר כ"ו) משה מכריז השמרו לכם פן יפתה ובלעם מכריז ומחניף עשו תאוותכם ואינו מקפיד לא איש אל ויכזב באומרו' אבל זכם אומ' ולא יעשה ושלמה נוח על שניה' נאמני' פלעי אוהב ונעתרות נשיות שונא (משלי כז):

משנה – קדושין פרק ג'

(א) האומר לחברו צא וקדש לי אשה פלונית והלך וקדשה לעצמו, מקדשת. וכן האומר לאשה הרי את מקדשת לי לאחר שלשים יום ובא אחר וקדשה בתוך שלשים יום, מקדשת לשני. בת ישראל לכהן, תאכל בתרומה. מעכשיו ולאחר שלשים יום ובא אחר וקדשה בתוך שלשים יום, מקדשת ואינה מקדשת. בת ישראל לכהן או בת כהן לישראל, לא תאכל בתרומה:

מקודשת לשני – ויכול לכנסה אפילו בחוד אלו ה' יום: בת כהן לישראל – אם בת כהן היא זאת שנתקדשה לאחר שלשים יום, כל אותן שלשים יום תאכל בתרומה, שלא נפסלה מלאכול בתרומת בית אביה. ואם בת ישראל לכהן היא, לא תאכל בתרומה, שעדיין אינה אשת כהן: מקודשת – וכריכה גט מתרוויחה:

רע"ב – (א) האומר לחברו לא וקדש לי אשה פלונית והלך וקדשה לעצמו – אמרי' בגמרא מאי והלך, שהלך ברמאות. ולהכי תנן האומר לחברו ולא תנן האומר לשלוחו, לאשמועינן דלע"ג ללא עשאו שליח מתחלה לכך, אלא שאמר לו קדש לי אשה פלונית, אם קדשה לעצמו קרינן ביה שהלך ברמאות ורמאי הוי: בא אחר וקדשה בתוך ל' יום

(ב) האומר לאשה הרי את מקדשת לי על מנת שאתן לה מאתים זוז, הרי זו מקדשת והוא יתן. על מנת שאתן לה מפאן ועד שלשים יום, נתן לה בתוך שלשים יום, מקדשת. ואם לאו, אינה מקדשת. על מנת שיש לי מאתים זוז, הרי זו מקדשת ויש לו. על מנת שאראך מאתים זוז, הרי זו מקדשת ויראה לה. ואם הראה על השלחן, אינה מקדשת:

שיש לו, הרי זו מקודשת מספק, שמא יש לו ומתכוין לקלקלה: ואם הראה על השלחן – שהיה שולחני והראה על השלחן מעות שאינן שלו, אינה מקודשת:

רע"ב – (ב) הרי את מקודשת לי – בפרוטא זו על מנת שאתן כך מאתים זוז: ויתן – ומשיתן נתקדשה למפרע, דכל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי: הרי זו מקודשת ויש לו – אם יש עדים שיש לו. ואם לא נודע

(ג) על מנת שיש לי בית בוד עפר, הרי זו מקדשת ויש לו. על מנת שיש לי במקום פלוני, אם יש לו באותו מקום, מקדשת. ואם לאו, אינה מקדשת. על מנת שאראך בית בוד עפר, הרי זו מקדשת ויראנה. ואם הראה בפקעה, אינה מקדשת:

עדים שיש לו, מקודשת ודאי. ואם אין ידוע שיש לו, מקודשת מספק ולא אמרינן זוזי

רע"ב – (ג) בית בוד – מקום הראוי לזרוע בוד, שהוא שלשים סאין: ויש לו – אם יש

חק לישראל – פרשת בהר יום ג'

קלח אית ליה: ואם הראה צקעה – שאינה שלו. ואע"ג דנחת צה לחכירות או לקבלנות, אינה מקודשת:

(ד) רבי מאיר אומר, כל תנאי שאינו כתנאי בני גר ובני ראובן, אינו תנאי שנתאמר (במדבר לב) ויאמר משה אלהם אם יעבדו בני גר ובני ראובן, ובתיב, ואם לא יעבדו חלוצים. רבי חנינא בן גמליאל אומר, צריך היה הדבר לתאמרו, שאלמלא בן, יש במשמע שאפלו בארץ פגעו לא ינחלו:

ללא אמר תחלה אם לא יעברו אל תתנו ואם יעברו ונתתם: ר' חנינא כו' – אהנאי כפול פליג, דאין כריך לכפול, למכלל הן נשמע לאו. וזה שכלו משה, כורך היה הדבר. ולענין פסק הלכה, אם אמר ע"מ, אין כריך תנאי כפול ולא הן קודם ללאו ולא תנאי קודם למעשה, אלא התנאי קיים. ואם לא אמר ע"מ, כריך כל הני דאמרינו. ואם לאו, התנאי בטל והמעשה קיים. ולא שגא בתנאי שבדיני ממונות, ולא שגא בתנאי שבדיני וקדושת הכל שיה לדבר זה:

(ה) המקדש את האשה ואמר בסבור הייתי שהיא כהנת ויהי היא לוייה, לוייה ויהי היא כהנת, ענייה ויהי היא עשירה, עשירה ויהי היא ענייה, יהי זה מקדשת, מפני שלא הטעתו. האומר לאשה, יהי את מקדשת לי לאחר שתתגיר או לאחר שתתגירי, לאחר שאשתחרר או לאחר שיחלוץ לך יבמיה, אינה מקדשת. וכן האומר לחברו, אם ילדה אשתך נקבה יהי היא מקדשת לי, אינה מקדשת. אם היתה אשת חברו מעפרת והפר עברה, דבריו קיימין, ואם ילדה נקבה, מקדשת:

שלא צא לעולם. ולא אמרו דבריו קיימין אלא להחמיר עליה שאסורה לינשא לאחרים:

רע"ב – (ה) והוכר עובדה דבריו קיימין – כתב הרמב"ם דאין לו לזא עליה עד שיקדשה קדושת שניים, שאין אדם מקנה דבר

(ו) האומר לאשה יהי את מקדשת לי על מנת שאדבר עליך לשלטון ואעשה עמך בפועל, דבר עליה לשלטון ועשה עמה בפועל, מקדשת. ואם לאו, אינה מקדשת. על מנת שירצה אבא, רצה האב, מקדשת. ואם לאו אינה מקדשת. מת האב יהי זה מקדשת. מת הבן, מלמדן האב לומר שאינו רוצה:

דמקדש לה השתא צפרוטה ע"מ שיעשה אח"כ עמה כפועל: ע"מ שירצה אבא – בגמרא מפרש שלא ימחה אבא. וכשקבע זמן למחאתו, כגון שאמר שלא ימחה אבא כל שלשים יום. הלכך ראה האב, שעברו שלשים

רע"ב – (ו) ואעשה עמך כפועל – בפעולת יום אחד. ולאו דמקדש לה בשכר פעולה, דכיון דק"ל ישנה לשכירות מתחילה ועד סוף, נמצא כשגמר פעולתו הוי שכירותו מלוה אכלה, והמקדש במלוה אינה מקודשת. אלא

חק לישראל – פרשת בהר יום ג'

מאן מחי: מת הבן – צחוד ל', מלמדים את האב שימחה, כדי שלא תהא זקוקה ליבס:

יום ולא מיחה, הרי זו מקודשת. לא ראה, שמיחה צחוד שלשים, אינה מקודשת: מת האב – חוד שלשים, הרי זו מקודשת, לאמרינן

(ו) קדשתי את בתי ואיני יודע למי קדשתי, ובא אחד ואמר אני קדשתי, נאמן. זה אמר אני קדשתי וזה אמר אני קדשתי, שניהם גותנים גט. ואם רצו, אחד גותן גט ואחד בונים:

אני הוא, אם לא היה אמת, למרתת ללמא מכחיש ליה:

רע"ב – (ז) אני קדשתי נאמן – לכנסה. ללא חליף למימר קמיה לאב שקבל הקדושין,

(ח) קדשתי את בתי, קדשתי וגרשתי בשהיא קטנה והרי היא קטנה, נאמן. קדשתי וגרשתי בשהיא קטנה והרי היא גדולה, אינו נאמן. נשפית ופדיתיה, בין שהיא קטנה בין שהיא גדולה, אינו נאמן. מי שאמר בשעת מיתתו, יש לי בנים, נאמן. יש לי אחים, אינו נאמן. המקדש את בתו סתם, אין הבוגרות בכלל:

רחמנא לאב. לשבויה לא הימניה: יש לי בנים – ואין אשתי זקוקה ליבס: יש לי אחים – ואשתי זקוקה ליבס. ועד עכשיו היתה צחוקת שאינה זקוקה: אין הבוגרות בכלל – לפי שאינו צרשות האב לקדשן. ואף על פי שעשאתו הבוגרת שליח לקבל קדושה, אמרינן לא שביק אינש מצוה דרמיא עליה ועבד מצוה ללא רמיא עליה. אבל הקטנות והנערות כולן כריכות גט מספק, ללא ידעינן איזו מהם קידש:

רע"ב – (ח) וגרשתי – קבלתי את גטה: והרי היא קטנה – עכשיו כשאמר עליה כך: נאמן – לפסלה מן הכהונה. שהאב נאמן על צחו כל זמן שהיא קטנה, דכתיב (דברים כ"ג) את צתי נתתי לאיש הזה, כשאמר לאיש, אסרה על הכל, שאין אנו יודעים למי. כשחזר ואמר לזה, התירה לו: והרי היא גדולה – ואם לאחר שגדלה אמר כך, וצקטנותה לא אמר, אינו נאמן: נשפית ופדיתיה וכו' אינו נאמן – לפסלה מן הכהונה. דכנשאין הימניה

(ט) מי שיש לו שתי בתי בנות משתי נשים ואמר קדשתי את בתי הגדולה ואיני יודע אם גדולה שבגדולות או גדולה שבקטנות או קטנה שבגדולות שהיא גדולה מן הגדולה שבקטנות, בלן אסורות חוץ מן הקטנה שבקטנות, דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר, בלן מתרות חוץ מן הגדולה שבגדולות. קדשתי את בתי הקטנה ואיני יודע אם קטנה שבקטנות או קטנה שבגדולות או גדולה שבקטנות שהיא קטנה מן הקטנות שבגדולות, בלן אסורות חוץ מן הגדולה שבגדולות, דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר, בלן מתרות חוץ מן הקטנה שבקטנות:

שהיא קטנה, כשיק קטנה למטה ממנה. אבל קטנה אימא מודי ליה לרבי יוסי דכל שהא יכול לקרות אותה גדולה אין קורא אותה קטנה. ואי אתמר בהא, בהא קאמר ר"י, אבל בהד אימא מודי ליה לר"מ, לכך הורכו שתיהן. והלכה כרבי יוסי בשתיהן:

רע"ב – (ט) קדשתי את צתי גדולה – אינטריך תנא לאשמועינן פלוגתא דר"מ ור' יוסי בקדשתי את הגדולה ובקדשתי את הקטנה. דאי אשמועינן בקדשתי את הגדולה, הוה אמנא בהא קאמר ר"מ, דכיון דאיכא דזוטרא מינה, להך גדולה קרי לה, דשצח הוא לאדם לקרות צחו בלשון גדולה רע"פ

חק לישראל – פרשת בהר יום ג'

(י) האומר לאשה קדשתך והיא אומרת לא קדשתני, הוא אסור בקרובותיה והיא מתרת בקרוביו. היא אומרת קדשתני והוא אומר לא קדשתך, הוא מתר בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו. קדשתך, והיא אומרת לא קדשתך אלא בתי, הוא אסור בקרובות גדולה, וגדולה מתרת בקרוביו. הוא מתר בקרובות קטנה, וקטנה מתרת בקרוביו:

קדשתי לאסרה נפשה אכולי עלמא עד שיתן לה גט, אי לאו דקיס לה, לא הוה אמרה, ונתסר איהו על פיה בקרובותיה, ואפילו יהב לה גט. קמ"ל: קדשתי והיא אומרת לא קדשתי אלא בתי וכו' – משום דהוה סלקא דעתין לומר מאחר שהאב נאמן על בתי מן התורה, תהיה האם נאמנת על בתי מדרבנן, קמ"ל דאינה נאמנת:

רע"ב – (י) האומר לאשה קדשתי וכו' – אינטיקד לחשמועינן באומר קדשתי, ובאומרת קדשתי. לחי לחשמועינן באומר לאשה קדשתי שהוא אסור בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו, הוה אמינא דינא הוא ללא מתסרא איהי בקרוביו, דאיהו שקורי קא משקרי, דגברא לא איכפת ליה אם אסור עלמו חנם בקרובותיה, ומשקרי ואמר קדשתי. רע"פ שלא קדשה, אבל איהי כי אמרה

(יא) קדשתי את בתך והיא אומרת לא קדשתי אלא אותי, הוא אסור בקרובות קטנה וקטנה מתרת בקרוביו, הוא מתר בקרובות גדולה וגדולה אסורה בקרוביו:

אומרת קדשתי מבקשים ממנו ליתן גט כדי להחירה. ואם מעלמו נתן גט, כופין אותו ליתן כתובה:

רע"ב – (יא) קדשתי את בתך וכו' – אידי דתנא להני צבי דלעיל, תנא נמי להא, ורע"פ שהיא משנה שאינה כריכה. ובכל הני דהיא

(יב) כל מקום שיש קדושין ואין עברה, הולך הולך אחר הזכר. ואיזה, זו כהנת לזיה וישראלית שנשאת לכהן וללוי ולישראל. וכל מקום שיש קדושין ויש עברה, הולך אחר הפגום. ואיזה, זו אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, ממזרת ונתינה לישראל, בת ישראל לממזר ולנתין. וכל מי שאין לה עליו קדושין אבל יש לה על אחרים קדושין, הולך ממזר. ואיזה, זה הבא על אחת מכל העריות שבתורה. וכל מי שאין לה לא עליו ולא על אחרים קדושין, הולך כמותה. ואיזה, זה ולד שפחה ונקבית:

אביו, שהיא אשת אחי אביו שהיא עליו בכרת: על אחת מכל העריות – של חייבי כריתות: ולד שפחה ונקבית – דכתיב בשפחה (שמות כ"א) האשה וילדיה תהיה לאדוניה, ובנכרית כתיב (דברים ז') כי יסיר את בנך מאחרי, ומלכל כתיב כי תסיר, ש"מ הכי קאמר, בתך לא תתן לבנו כי יסיר בעל בתך את בנך אשר תלד לו בתך מאחרי, אבל אבתו לא תקח לבנך לא מהדר, שאין הבן הבא מן הנכרית קרוי בנך אלא בנה:

רע"ב – (יב) כל מקום שיש קדושין ואין עברה – שקדושין תופסין בה ואין עבירה בנשואיה. והאי כלל לאו דוקא, שהרי גר שנשא ממזרת יש קדושין ואין עברה, דקהל גרים לא אקרי קהל, ורע"פ אין הולך הולך אחר הזכר שהולך ממזר, אחד גר שנשא ממזרת ואחד ממזר שנשא גיורת: וכל מי שאין לה עליו קדושין וכו' הולך ממזר – ביצמות נפקא לן מקרא דכתיב (דברים כ"ג) לא יקח איש את אשת אביו, וסמיך ליה לא יבא ממזר, ומוקמינן לה בשומרת יבם של

חק לישראל – פרשת בהר יום ג'

(יג) רבי טרפון אומר, יכולין ממזרים לטהר. פיצד. ממזר שנשא שפחה, הולך עבד. שחררו, נמצא הבן בן חורין. רבי אליעזר אומר, הרי זה עבד ממזר:

רע"ב – (יג) ממזר שנשא שפחה – ואפילו לכתחלה יכול ממזר לישא שפחה כדי לטהר את בניו. והלכה כר' טרפון. ומודה רבי טרפון

שעבד שנשא ממזרת, הולך ממזר, שעבד אין לו יחוס:

גמרא – קדושין דף ע' ע"א

אמר רבה בר בר חנה כל הנושא אשה שאינה הוגנת לו מעלה עליו הכתוב כאילו חרשו לכל העולם כולו וזרעו מלח שנאמר ואלה העולים מתל מלח תל חרשא אמר רבה בר רב אדא אמר רב כל הנושא אשה לשום ממון הויין לו בנים שאינן מהוגנים שנאמר בה' בגדו כי בנים זרים ילדו ושמא תאמר ממון פלט תלמוד לומר עתה יאכלם חדש את חלקיהם ושמא תאמר חלקו ולא חלקה תלמוד לומר חלקיהם ושמא תאמר לזמן מרובה ת"ל חדש מאי משמע אמר רב נחמן בר יצחק חדש נכנס וחדש יצא וממונם אבד ואמר רבה בר רב אדא ואמרי לה אמר רבי סלא אמר רב המנונא כל הנושא אשה שאינה הוגנת לו אליהו כופתו והקדוש ברוך הוא רוצעו.

(ע"ב) אמר רבי אבין בר רב אדא אמר רב כל הנושא אשה שאינה הוגנת לו כשהקדוש ברוך הוא משרה שכינתו מעיד על כל השבטים ואין מעיד עליו שנאמר שבטי יה עדות לישראל אימתי הוי עדות לישראל בזמן שהשבטים שבטי יה אמר ר' חמא ברבי חנינא כשהקדוש ברוך הוא משרה שכינתו אין משרה אלא על משפחות מיוחסות שבישראל שנא' בעת ההיא נאם ה' אהיה לאלהים לכל משפחות ישראל לכל ישראל לא נאמר אלא לכל משפחות [והמה] יהיו לי לעם אמר רבה בר רב הונא זו מעלה יתירה יש בין ישראל לגרים דאילו בישראל כתיב בהו והייתי להם לאלהים [והמה] יהיו לי לעם ואילו בגרים כתיב מי הוא זה ערב את לבו לגשת אלי נאם ה' והייתם לי לעם ואנכי אהיה לכם לאלהים:

רש"י על הגמרא

כאילו חרשו כו' – משום דלא יכלו להגיד יחוסם קרי להו תל מלח, חרשא לשון חורש: בנים זרים – מאשה פסולה לו ולקם ממון נסבה כדמסיים קרא יאכלם חדש את

חלקיהם ממון שנשאה לשמו יאכלם חדש אחד: ושמא תאמר חלקו – כגון נכסי לאן ברזל: ולא חלקה – כגון נכסי מלוג דהיא לאו איסורא עבדא שחזרה לינשא למיחוס: שאינה

חק לישראל – פרשת בהר יום ג'

זלזועה: ועל כלס – כהגס לויס וישראלס:
עדות לישראל – אוחן שהן ישראל הוא מעיד
עליהן שהן משלו:

הוגנת – פסולה לו: כופתו – הלוקה כז"ד
כופתין שתי ידיו על העמוד במסכת מכות
(97 כז) כופתו קושרו: רולעו – מלקיהו

זוהר – בהר דף קח' ע"א

הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (תהלים ב) עֲבְדוּ אֶת יְיָ בִּירְאָה. מֵהוּ בִּירְאָה. כְּמָה דְאֵת אָמַר
(תהלים קיא) רֵאשִׁית חֲכֻמָּה יְרֵאת יְיָ. וְדָא מַלְכוּת שְׁמַיִם. וּבְגִין כְּךָ עוֹל מַלְכוּת
שְׁמַיִם. וְעַל דָּא הָאִי בְּקַדְמִיתָא הוּא דְכָלְא. מֵאֵן אוֹכַח. תְּפִלָּה, בְּקַדְמִיתָא שֶׁל
יָד. בְּגִין דְּבַהֲאִי עֵייל לְשָׂאָר קְדוּשָׁה. וְאִי הָאִי לֹא אֲשַׁתְּכַח לְגַבִּיָּה, לֹא שְׂרִיָּא
בֵּיהּ קְדוּשָׁה לְעֵילָא, בְּגִין כְּךָ (ויקרא טו) בְּזֹאת יָבֹא אֲהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגו' כְּתִיב:
וְהָאִי עוֹל לֹא שְׂרִיָּא, בְּמֵאֵן דְּאִיהוּ כְּפִית בְּאַחֲרָא. וְעַל דָּא עֲבָדִין פְּטוּרִין
מֵעוֹל מַלְכוּת שְׁמַיִם. וְאִי מֵהָאִי עוֹל פְּטוּרִין, מִכָּל שָׂאָר פְּטוּרִין. דְּהָא שָׂאָר
לֹא שְׂרִיָּא עֲלֵיהּ דְּבַר נֶשׁ, עַד דְּאֲשַׁתְּכַח גַּבִּיָּה בְּהָאִי עוֹל. וּבְגִין כְּךָ הוּוּ אֲכֻלִּי
יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲרִים חֲנָם. אוּף הָכָא יֵצֵא לְחַפְשֵׁי חֲנָם. דְּהָא עֲבָדָא הוּוּ, וְכָל מַה
דְּעֵבִיד, חֲנָם הוּוּ, בְּלֹא עוֹל מַלְכוּת שְׁמַיִם. וְאִף עַל גַּב דְּחֲנָם הוּוּ עוֹבְדוּהִי
יֵצֵא לְחַפְשֵׁי, וִיחָא לִיהּ נִיחָא:

לְבַתֵּר דְּאִיהוּ בְּחִירוֹ, וְאֲשַׁתְּכַח בֵּיהּ נִיחָא, יְהִיבִין עֲלֵיהּ עוֹל, מֵהָהוּא אֲתֵר
דְּאִפִּיק לִיהּ לְחִירוֹ. וְאִי בַר נֶשׁ יִסְרַב לְמִיפֵק לְחִירוֹ, כְּמָה דְאֵת אָמַר וְאִם
אָמַר יֹאמַר הָעֶבֶד אֶהְבֵּתִי אֶת אֲדוֹנָי וְגו'. הָא וְדָאִי פְּגִים לִיהּ לְהָאִי אֲתֵר,
דְּשָׁבִיק עוֹל מַלְכוּתָא דְלְעֵילָא, וְנָטִיל עוֹל דְּמֵאֲרִיָּה. וְעַל דָּא מַה כְּתִיב,
וְהִגִּישׁוּ אֲדוֹנָיו אֶל הָאֱלֹהִים וְהִגִּישׁוּ אֶל הַדֹּלֶת וְגו'. וְהִגִּישׁוּ אֲדוֹנָיו אֶל
הָאֱלֹהִים. אֶל הָאֱלֹהִים סָתָם. לְגַבִּי הָהוּא אֲתֵר דְּפָגִים לִיהּ דְּהָכִי נָמִי אֱלֹהִים
אֲקָרִי:

וְלֹאן אֲתֵר יִתְקַרֵּב לְגַבִּיָּה. אֶל הַדֹּלֶת אוֹ אֶל הַמְּזוּזָה. (דף ק"ח ע"ב) בְּגִין דְּהָאִי
אֲתֵר פִּתְחָא הוּוּ דְלְעֵילָא, וּמְזוּזָה אֲקָרִי, וְהָא אֲתֵמַר. וְכִיּוֹן דְּאִיהוּ אֲכֻוֹן
לְאַפְגָּמָא לְהָאִי אֲתֵר, הָהוּא פְּגִימוֹ אֲשַׁתְּאָר בְּהַדְּיָה בֵּיהּ בְּגוּפִיָּה הָדָא הוּוּ
דְכַתִּיב, וְרָצַע אֲדוֹנָיו אֶת אֲזָנוֹ בְּמַרְצֵעַ וְעֲבָדוֹ לְעוֹלָם. יְהוּי עֲבָדָא תַּחוּת
רְגְלוֹי דְּמֵאֲרִיָּה, עַד שְׂתָא דִּיּוֹבְלָא:

אֶת אֲזָנוֹ אֲמַאי. הָא אוֹקְמוּהָ. אֲבָל שְׁמִיעָה תְּלִי בְּהָאִי אֲתֵר, עֲשִׂיָּה לְעֵילָא.
וּבְגִין דִּישְׂרָאֵל כַּד קָרִיבוּ לְטוּרָא דְּסִינַי, וְהוּוּ בְּרַחֲמֵי דְלַבִּיָּהוּ לְאַתְקַרְבָּא
לְקוּדְשָׁא בְּרִיָּה הוּוּ, אֲקָדִימוֹ עֲשִׂיָּה לְשְׁמִיעָה, דְּהָא שְׁמִיעָה בְּקַדְמִיתָא,
וְלְבַתֵּר עֲשִׂיָּה. שְׁמִיעָה בְּהָאִי שְׁמִיטָה תְּלִיָּא. וְעַל דָּא הוּוּ פְּגִים לְהָאִי
שְׁמִיעָה, יִתְפָּגִים שְׁמִיעָה דִּילִיָּה, וְיִשְׁתְּאָר פְּגִימוֹ בֵּיהּ. וְלֹא יִשְׁתְּאָר הוּוּ
עֲבָדָא לְמֵאֲרִיָּה, עַד דִּיתְקַרֵּב לְהָהוּא אֲתֵר דְּפָגִים, וְיִתְפָּגִים הוּוּ קַמִּיָּה,

חק לישראל – פרשת בהר יום ג'

וַיִּשְׁתַּאֲרַב בַּיָּהּ הַהוּא פְּגִימוֹ. וּבְגִין כֶּה, וְהִגִּישׁוּ אֲדָנָיו אֶל הָאֱלֹהִים סְתֵם, כְּמֵה דְאֻקִּימָנָא. וְעַל דָּא, וְשִׁבְתָּהּ הָאֲרִיץ שֶׁבֶת לִיָּי:

הלכה – הרמב"ם הלכות תפילה פרק ד'

(יג) היה עומד בתפלה ונטפו מי רגליו על ברכיו ממתין עד שיכלו המים וחוזר למקום שפסק ואם שהה כדי לגמור את התפלה חוזר לראש:
 (יד) וכן המשתין מים שוהה כדי הילוך ד' אמות ואחר כך יתפלל ומשהתפלל שוהה אחר תפלתו כדי הילוך ארבע אמות ואחר כך משתין כדי שיפסוק דברי התפלה מפיו:
 (טו) כוונת הלב כיעד כל תפלה שאינה בכוונה אינה תפלה ואם התפלל בלא כוונה חוזר ומתפלל בכוונה מצא דעתו משובשת ולבו טרוד אסור לו להתפלל עד שתתיישב דעתו לפיכך הבא מן הדרך והוא עיף או מיצר אסור לו להתפלל עד שתתיישב דעתו אמרו חכמים ישהה שלשה ימים עד שינוח ותתקדר דעתו ואח"כ יתפלל:

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, משה דוד בן סולטנה סוזן מלכה, גר גבריאל בן סוזן, סולטנה סוזן מלכה
 בת שמואלה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.